

- тиви розвитку / Л.В. Дейнеко, А.О. Коваленко, П.І. Коренюк, Е.І. Шелудько; за ред. чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина. – К. : Наук. думка, 2007. – 276 с.
15. Орлатий М.К. Розвиток сільських територій України (1990-2010 роки) : [монографія] / М.К. Орлатий, І.Ф. Гнибіденко, І.М. Демчак та ін.; за ред. М.К. Орлатого. – К. : НДІ «Укראгропромпродуктивність», 2012. – 752 с.
16. Статистичний щорічник Закарпаття за 2012 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області; за ред. Г.Д. Гриник. – Ужгород, 2013. – 511 с.
17. Статистичний щорічник Закарпаття за 2012 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області; за ред. Г.Д. Гриник. – Ужгород, 2013. – 511 с.
18. Статистичний щорічник України за 2012 рік / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2013. – 551 с.
19. Чубірко М.М. Відновлення трав'янистого покриття на еродованих землях Закарпаття / М.М. Чубарко // Екологічні та соціально-економічні аспекти катастрофічних явищ у Карпатському регіоні. – Рахів : Патент, 1999. – С. 356–358.

УДК 332.13

Папіж Ю.С.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту виробничої сфери
Національного гірничого університету*

ЕФЕКТИВНА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА: ФАКТОРИ РОЗВИТКУ

Стаття присвячена аналізу наявних методологічних засад здійснення класифікації факторів розвитку регіональної економіки. Проаналізовано класифікацію факторів розвитку економіки регіонів по блоках. Запропоновано удосконалення класифікації. Доведено необхідність здійснення постійного моніторингу факторів, що впливають на ефективний економічний розвиток регіонів.

Ключові слова: регіон, економічний розвиток, регіональна економіка, фактор ефективного розвитку.

Папіж Ю.С. ЭФФЕКТИВНАЯ РЕГИОНАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА: ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ

Статья посвящена анализу существующих методологических принципов осуществления классификации факторов развития региональной экономики. Проанализировано классификацию факторов развития экономики регионов по блокам. Предложено усовершенствование классификации. Доказано необходимость осуществления постоянного мониторинга факторов, влияющих на эффективное экономическое развитие регионов.

Ключевые слова: регион, экономическое развитие, региональная экономика, фактор эффективного развития.

Papizh Yu.S. EFFECTIVE REGIONAL ECONOMY: THE FACTORS OF DEVELOPMENT

The article is devoted the existing methodological principles of the classification the factors in the development of the regional economy. The classification of factors of the economic development regions in the blocks is analyzed. The improvement of classification is proposed. The need for constant monitoring of the factors influencing the effective economic development of the regions is proved.

Keywords: region, economic development, regional economy, factors of effective development.

Постановка проблеми. У процесі глобалізації економічний прорив країни має ґрунтуватися на утворенні не моногалузевих формувань, а міжгалузевих комплексів на рівні регіонів. На сьогодні функціонування регіональних економік характеризується різноманітним економічним станом та і подальшими перспективами розвитку, галузевою розрізненістю та відповідними коливаннями державної підтримки, що, безумовно, не дає змоги досягти збалансованого розвитку країни загалом.

Тому основою сучасного економічного розвитку України мають бути концептуальні зміни щодо формування політики комплексного ефективного функціонування її регіонів. Ефективна регіональна економіка має передбачати забезпечення постійної позитивної динаміки загального вектора розвитку регіонів країни та його стратегічне зміцнення в найближчій перспективі. Адже надати імпульс, поштовх, що забезпечує тривале економічне зростання, – дуже складне й важкорезалізоване завдання, оскільки регіональна економічна політика, стратегія розвитку мають вибудовуватися з позицій системного підходу, враховувати різноманіття факторів та умов господарювання на тій чи іншій території.

Серед основних пріоритетів регіонального розвитку України на сьогодні потрібно виділити забез-

печення високих темпів зростання ВВП, подальше збільшення ефективності виробництва й досягнення значного зростання рівня та якості життя населення. Потрібно акцентувати, що наявні процеси глобалізації і посилення міжнародної конкуренції мають змінювати систему організації виробництва в регіоні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням формування класифікації факторів розвитку регіональної економіки, науковим і методологічним основам її максимальної комплектації присвячено багато наукових робіт вітчизняних учених. Проблема розміщення продуктивних сил займалися В.В. Ковалевський, О.Л. Михайлюк та В.Ф. Семенов [9]; фінансовим аспектам розвитку регіону присвячено праці М.І. Коваленко [10] та Н.Л. Кремпової [5]; питанням формування й розвитку інноваційної інфраструктури регіону присвячено роботи З.В. Герасимчука та Н.Т. Рудя [2]; аспект соціальної безпеки розвитку регіону висвітлено у працях О.І. Ілляш [3]; аналіз динаміки інвестиційного потенціалу регіонів подано В.В. Ліщуком [7], наукове обґрунтування регулювання регіональної економіки представлено у працях М.С. Пашкевич [8].

На сьогодні вченими активно досліджуються особливості розвитку регіональної економіки та сутність факторів, які мають певний вплив на економіку ре-

гіонів в умовах динамічних змін у внутрішньому та зовнішньому регіональному середовищі.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в аналізі й удосконаленні факторів, які впливають на розвиток економіки регіонів у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування та розвиток будь-якої території забезпечується основними чинниками, які можна розділити на 7 основних блоків:

1) екологічні фактори:

- природно-кліматичні умови;
- техногенні забруднення (до техногенних забруднень слід зарахувати не тільки забруднення на території регіону, а також транскордонні забруднення (повітря, води тощо), причому це стосується не тільки інших держав, а й інших регіонів країни);

2) фінансово-економічні фактори:

- стабільність бюджету регіону, залежність/незалежність від дотацій, трансфертів з державного бюджету;

- участь регіону у федеральних цільових програмах, пріоритетних національних проектах, стратегіях розвитку;

- діяльність кредитних установ, страхових компаній тощо;

- вплив економічної нестабільності;

3) промислово-виробничі фактори:

- наявність потужної виробничої бази;
- наявність на території регіону мінеральних ресурсів;

- залежність регіону від монополій (нафтових, газових монополій, підприємств електро- й теплоенергетики, залізниць, телекомунікаційних компаній тощо);

4) наявність у регіоні розвинутої інфраструктури:

- наявність і стан у регіоні автодорожньої мережі, залізниць, аеродромів, річкових і морських портів;
- зв'язок, телекомунікації, доступність Інтернету;
- ринкова інфраструктура;

5) продовольча безпека регіону:

- стан сільського господарства регіону;
- стан торгової мережі;
- наявність і розвиток переробних підприємств;
- діяльність вертикально-інтегрованих комплексів в АПК;

6) регіональний маркетинг:

- упізнаваність регіону у федеральних ЗМІ;
- бренди регіону;
- національні, регіональні свята, заходи;

7) соціальна сфера, культура, громадська діяльність:

- розвинена соціальна сфера;
- наукові, освітні установи;
- наявність кваліфікованих трудових ресурсів і робочих місць;
- заклади культури та мистецтва, заходи тощо;
- діяльність громадських організацій (некомерційних, екологічних, студентських, профспілки тощо);
- міжнаціональні, міжрелігійні стосунки.

Але, на думку автора, фактори розвитку регіональної економіки, окрім вищезазначених, потрібно доповнити й розширити такими:

- фактор територіальної організації продуктивних сил;

- фактор організаційної культури в регіоні;

- фактор регіональної динамічності змін.

Розглянемо запропоновані фактори докладніше.

Серед найважливіших компонентів територіальної організації продуктивних сил, що системно характеризують її сутність, потрібно виділити такі:

1) просторова характеристика продуктивних сил з точки зору територіального поділу праці; вона виражається в територіальних пропорціях розвитку продуктивних сил;

2) форми громадської організації продуктивних сил (концентрація, спеціалізація, комбінування, кооперування тощо), а також їх взаємозв'язок;

3) організаційно-управлінські процеси досягнення оптимальної структури в розвитку продуктивних сил на певній території; територіальна організація несе в собі інформацію про ступінь раціональності.

Територіальна організація продуктивних сил у сучасних умовах – це упорядкований урегульований процес розміщення продуктивних сил у межах країни та її регіонів. Вона передбачає наявність системи цілеспрямованих зв'язків та відношень між окремими видами соціально-економічної діяльності людей на певних територіях країни. Крім того, територіальна організація продуктивних сил охоплює формування галузевих, міжгалузевих комплексів та інших регіональних і локальних господарських утворень.

Резерви зростання ефективності територіальної організації продуктивних сил полягають у реалізації комплексного підходу до неї, вдосконаленні її як системи поєднання порайонного розвитку й розміщення продуктивних сил, орієнтованої на інтенсифікацію економіки (науково-технічний прогрес, ресурсозбереження, структурну перебудову), пріоритетне використання діючого виробничого потенціалу (а не нове капітальне будівництво та освоєння нових природних багатств), забезпечення екологічної рівноваги, досягнення високих соціальних параметрів, гармонізацію міжнаціональних і міждержавних відносин.

Щодо фактора організаційної культури в регіоні маємо наголосити на такому. Кожному регіонові має бути притаманна внутрішня єдність, не тільки виходячи з територіальної спряженості районів і міст, що входять до нього, а й на основі переваги внутрішньорегіональних господарських зв'язків, а також соціально-економічної специфіки, зумовленої особливостями природних умов, історії заселення та розвитку життєдіяльності на даній території, менталітету її жителів. Також не можна не відзначити, що економічний розвиток відбувається не тільки завдяки зміні матеріальної бази регіону, фінансового стану тощо, а й завдяки серйозному переформуванню мислення людей, їх поведінки, спілкування один з одним. Соціокультурні фактори в окремих випадках можуть навіть стримувати економічне зростання. На нього можуть впливати і міжнаціональні відносини, й уклад життя різних верств населення, його звичаї і традиції.

Фактор регіональної динамічності змін має демонструвати рівень динамічності змін (тобто певної заміни виробництва, переорієнтація його на інноваційний, наукоємний розвиток) у певному регіоні, реалістичність упровадження цих змін та наявність відповідного потенціалу регіону, тобто спроможність території вчасно реалізовувати ці зміни.

Отже, динамічний характер розвитку продуктивних сил зумовлює необхідність періодичного внесення корективів у організаційну структуру управління. При цьому основним напрямом має стати синергізм галузевого й територіального принципів управління.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, ефективний розвиток регіону – це комплексний процес, що спричинює вирішення проблем населення на регіональному рівні, підвищення умов життя мешканців регіону шляхом досягнення збалансова-

ності соціально-економічного й екологічного розвитку, який здійснюється на основі раціонального використання всього ресурсного потенціалу регіону, включаючи географічні особливості регіону, а також особливості економіки, інфраструктури, промисловості й потенційних можливостей окремих міст, що належать до цього регіону.

Потрібно акцентувати, що умови змінюються, і на перший план сьогодні виходять проблеми орієнтації на створення умов ефективного розвитку регіону, активізації інноваційної діяльності, удосконалення структури економіки регіону, підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг.

Отже, запропонована удосконалена класифікація факторів розвитку регіональної економіки має слугувати меті оптимізації економічного розвитку регіонів країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : [науковий збірник] ; за ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. 7. – Т. 1 – 318 с.
2. Герасимчук З.В. Інноваційна інфраструктура регіону: методологія формування і розвитку / З.В. Герасимчук, Н.Т. Рудь // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3. – С. 197 – 207.
3. Іляш О.І. Сутнісно-типологічні характеристики соціальної безпеки регіону / О.І. Іляш // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № 9 – 10. – С. 37 – 42.
4. Козловський С. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем / С. Козловський // Економіка України. – 2011. – № 4. – С. 28 – 38.
5. Кремпова Н.Л. Формування фінансової стратегії соціально-економічного розвитку регіонів / Н.Л. Кремпова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 5. – С. 200 – 204.
6. Лишиленко В.І. Регіональна економіка / В.І. Лишиленко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 384 с.
7. Ліщук В. Динаміка інвестиційного потенціалу регіонів України та економічний цикл / В. Ліщук // Економіст. – 2011. – № 3. – С. 14–16.
8. Пашкевич М.С. Наукові засади регулювання регіональної економіки : [монографія] / М.С. Пашкевич. – Дніпропетровськ-Донецьк : НГУ, 2012. – 790 с.
9. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка / за ред. В.В. Ковалевського, О.Л. Михайлюк, В.Ф. Семенова. – 9-е вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2009. – 373 с.
10. Фінанси регіону / за ред. М. Коваленка. – Херсон : Олді-плюс, 2010. – 312 с.
11. Шевчук Л.Т. Регіональна економіка / Л.Т. Шевчук. – К. : Знання, 2011. – 319 с.

УДК 332.14

Пашкевич М.С.

*доктор економічних наук, професор,
заведуюча кафедрою учета и аудита
Национального горного университета*

Харченко М.А.

*ассистент кафедрою учета и аудита
Национального горного университета*

Чуриканова Е.Ю.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедрою экономической кибернетики и информационных технологий
Национального горного университета*

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ КЛАСТЕРИЗАЦИИ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛ ГОРОДА СТАХАНОВА В РЕГИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЕ ПРОДУКТИВНЫХ СИЛ

В статье проанализировано организационно-структурные параметры системы образования Украины. Установлено несоответствие системы образования современным потребностям. Исследован метод кластерного анализа для решения задач реструктуризации системы образования. Проведена кластеризация общеобразовательных школ г. Стаханова, критерием которой впервые стал фактор расстояния.

Ключевые слова: реструктуризация системы образования, кластерный анализ, размещение производительных сил, критерии кластеризации

Пашкевич М.С. Харченко М.А. Чуриканова Е.Ю. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ПРОСТОРОВОЇ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ МІСТА СТАХАНОВА В РЕГІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

У статті проаналізовано організаційно-структурні параметри системи освіти України. Встановлено невідповідність системи освіти сучасним потребам. Досліджено метод кластерного аналізу для вирішення завдань реструктуризації системи освіти. Проведено кластеризацію загальноосвітніх шкіл м. Стаханова, де які критерій уперше став чинник відстані.

Ключові слова: реструктуризація системи освіти, кластерний аналіз, розміщення продуктивних сил, критерії кластеризації

Pashkevych M.S., Kharchenko M.A., Churikanova E.Y. ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODEL FOR SPATIAL CLUSTERING OF SCHOOLS ACROSS THE STAKHANOV CITY IN THE REGIONAL SYSTEM OF PRODUCTIVE FORCES

Analysis of the organizational and structural parameters of the education system of Ukraine. Was found not compliance with the current needs of the education system. The method of cluster analysis for solving problems of restructuring the education system. A clustering of secondary schools of the city of Stakhanov is made, where the first time criterion was the distance factor.

Keywords: restructuring of the education system, cluster analysis, distribution of productive forces, the criteria for clustering.